

PRYWATNA GRANICA

**Dom jednorodzinny to nie tylko sam budynek,
lecz także jego najbliższe otoczenie.
A to powinno być chronione przed wizytami
osób trzecich lub zwierzętami.
Współczesne ogrodzenia wykonywane
w większości przypadków już na początku
budowy domu, zdają się mówić
– oto moja enklawa.**

Opracowanie: Jarosław Barański

fot. WIŚNIEWSKI

Ogrodzenia mają najczęściej wysokość do 2 m. Ciągle jeszcze najpopularniejszym rozwiązaniem jest stalowa, ocynkowana siatka. Wynika to z jej stosunkowo niskiej ceny oraz łatwości montażu. Jednak jej trwałość i podatność na uszkodzenia pozostawiają wiele do życzenia. Dlatego coraz częściej stosuje się inne rodzaje ogrodzeń. Szczególnie od frontu posesji budowane są drogie i ładnie wyglądające płotki np. z cegiel klinkierowych, drewna, lub spawanych elementów metalowych.

Integralną częścią każdego ogrodzenia jest brama wjazdowa i furtka. Ponieważ są wystawione na zmieniające się warunki atmosferyczne, muszą być solidne i zapewniać trwałość oraz długą, bezawaryjną pracę.

Przepisy prawne

Przebieg ogrodzenia i miejsce, w którym znajdują się wjazd i wejście na posesję, zostają określone przez architekta planującego zagospodarowanie działki. Bez uzgodnienia z nim nie należy zmieniać lokalizacji poszczególnych elementów.

Ogrodzenie nie może przekraczać granicy działki. W miejscu, w którym stykają się sąsiednie posesje, płot można wykonać wspólnie z sąsiadem. Wówczas obie strony dzielą między siebie koszt jego budowy i utrzymania. Zwykle jednak płot należy do jednej ze stron. Przyjęte jest, że słupki są po stronie właściciela płotu.

Na ogrodzenie składają się:

- słupki – utrzymują i wzmacniają płot;
- przęsła – łączą słupki i chronią przed wtargnięciem na teren posesji.

Ogrodzenia montowane od strony ulicy muszą być ażurowe, przynajmniej od wysokości 0,6 m powyżej poziomu terenu. Łączna powierzchnia wszystkich prześwitów (pozwalających na przepływ powietrza) nie może być mniejsza niż 25% części (przęsła) zabudowanej między dwoma sąsiednimi słupkami. Ogrodzenie nie może zagrażać bezpieczeństwu przechodniów. Musi być solidnie zamocowane i do wysokości 1,8 m nie wolno umieszczać w nim ostrych, wystających elementów (np. drutu kolczastego, kolców).

Ogrodzenie posesji nie wymaga uzyskania zgody odpowiedniego Wydziału Architektury. Jedynie zamiar budowy płotów wyższych niż 2,2 m należy zgłosić do urzędu i jeżeli w ciągu 30 dni nie otrzyma się sprzeciwu, można prowadzić prace.

Najbardziej typowe jest podzielenie ogrodzenia na przęsła oddzielone od siebie słupkami. Te pierwsze stanowią rzeczywistą zaporę, słupki mają za zadanie utrzymać ją w odpowiednim miejscu i wytrzymać obciążenia wynikające z warunków atmosferycznych (np. wiatr) i działania osób trzecich. Oczywiście, ogrodzenia powinny być estetyczne i pełnić rolę ozdoby posesji.

Słupki

Stosowane są słupki drewniane, metalowe, murowane i żelbetowe.

Słupki drewniane to najprostszy, najtańszy i zarazem najmniej trwały sposób mocowania ogrodzenia. Wykonywane z odpowiednio przyciętych okrągłaków, mogą zapewnić poprawne funkcjonowanie ogrodzenia (w zależności od zabezpieczenia przed wilgocią) przez rok do kilku lat. Drewno wystawione na zmienne warunki atmosferyczne łatwo pęka a wilgoć – także pochodząca z gruntu – powoduje stopniową

1 Metalowe przęsła na słupkach
(fot. WIŚNIEWSKI)

korozję biologiczną. Drewniane słupki ogrodzeniowe zabezpiecza się przed wilgocią na różne sposoby. Dawniej popularne było opalanie zakopywanego w ziemi końca okrągłaka, malowanie go lepikiem lub użytym olejem samochodowym. Obecnie w sprzedaży znajdują się słupki ogrodzeniowe z drewna impregnowanego ciśnieniowo.

Słupki metalowe produkowane są najczęściej z rur o przekroju okrągłym **1**, rzadziej z elementów o przekroju prostokątnym, kwadratowym, oraz z kątowników (L, H itp.) **2**. Są mocną i pewną podporą ogrodzenia, pod warunkiem odpowiedniego zabezpieczenia przed korozją. W najprostszym wykonaniu stosuje się elementy ocynkowane, malowane farbą miniową a następnie nawierzchniową. Droższe modele pokrywa się szczelnymi powłokami PVC w kolorze dobranym do segmentów ogrodzenia. W przypadku rur **ważne jest, by miały zaślepiony koniec**, inaczej w ich wnętrzu będzie się zbierać woda.

Słupki metalowe łączy się z przęsłami spawaniem lub skręcaniem śrubami. Do mocowania siatki służą obejmki lub drut wiązalkowy.

Słupki murowane wykonywane są na indywidualne zamówienie. Najczęściej mają konstrukcję mieszaną – betonowy, zbrojony rdzeń otacza warstwa cegieł. Słupki murowane są bardzo mocne i atrakcyjne wizualnie, jednak zdecydowanie najdroższe. Ze względu na swą wagę i wielkość wymagają oparcia na solidnych fundamentach.

Słupki betonowe (prefabrykowane) przygotowywane są fabrycznie. Stosowane podczas budowy ogrodzeń z modnych ostatnio segmentów betonowych, mają specjalne rowki, w które wsuwa się przęsła. Są zdecydowanie tańsze (i lżejsze) od słupków murowanych.

Słupki w praktyce

Słupki lekkie (drewniane, metalowe) wymagają jedynie wkopania ich w ziemię. Nie jest konieczne (choć w przypadku elementów metalowych wskazane) wykonanie podmurówki. Słupki betonowe i murowane muszą być osadzone na solidnej podstawie i wymagają przygotowania odpowiednich, betonowych fundamentów.

Słupki umieszczone w narożach ogrodzenia powinny mieć wzmocnienia. Dla słupków drewnianych i metalowych stosuje się skośne podpory. Ich ustawienie powinno być zgodne z przebiegiem odchodzących od słupka przęsła. W narożach trzeba zastosować po dwa wzmocnienia, metalowe słupki bramy czy furtki wymagają po jednym wzmocnieniu każdej. Elementy betonowe i murowane powinny być jedynie solidnie unieruchomione w podłożu.

Budowę ogrodzenia rozpoczyna się od dokładnego zaplanowania rozmieszczenia wszystkich słupków. Odstępy między nimi powinny wynosić ok. 2,5 m. Około, bo możliwe są dwa rozwiązania. Można trzymać się ściśle podanego rozstawu. Wtedy najczęściej okazuje się, że jeden segment ogrodzenia jest krótszy od pozostałych. Umieszczamy go z tyłu posesji, w mało widocznym miejscu. Drugi sposób polega na uwzględnieniu długości danego odcinka ogrodzenia i podzieleniu go na tyle jednakowych segmentów, by długość każdego zbliżona była do 2,5 m. Wtedy poszczególne fragmenty ogrodzenia mogą mieć różny rozstaw słupków. Należy o tym pamiętać, jeśli przęsła przygotowywane są „na miarę”. Sposobu tego nie można zastosować do prefabrykowanych ogrodzeń betonowych – tu rozstaw słupków jest ściśle określony przez wymiary płyty ogrodzeniowej.

Wzdłuż linii przyszłego ogrodzenia należy kołkami wytyczyć miejsca posadzenia poszczególnych słupków. Tam, gdzie ogrodzenie będzie miało podmurówkę, należy wylać betonową podstawę. Rozwiązanie to warto też zastosować dla

plotu z siatki. Wybetonowanie dolnego brzegu nie jest co prawda konieczne, lecz znacznie wzmacnia całą konstrukcję. Na terenach podmiejskich zabezpiecza też przed podkopywaniem się dzikich zwie-

2 Plot z profili stalowych (fot. WIŚNIEWSKI)

rząt. Podmurówka jest też konieczna jeśli posesji chroni „zły pies”, który łastwo mógłby się podkopać i uciec na zewnątrz. Wystarczy wykonać ławę o szerokości 15–30 cm.

Ogrodzenia metalowe

Stanowią kompromis między ceną a trwałością. Najbardziej znana i popularna jest stalowa siatka, coraz większą popularność zyskują, droższe co prawda, ale solidniejsze ramy – przęsła wypełnione prętami czy odlewami.

Siatka – tradycyjna siatka jest splatana z drutu ocynkowanego o średnicy 2-5 mm.

3 Panelowy system ogrodzeniowy
(fot. Mechanik)

Osadzanie słupków zaczyna się od naroży działki oraz miejsc, w których znajdzie się brama i furka.

Może mieć różną wielkość oczek, np. 5x5, 6x6 cm.

W celu polepszenia odporności na wilgoć zaczęto produkować siatki z drutu powlekanego tworzywem sztucznym. Zamiast plecienia stosuje się również zgrzewanie tworzących przegrodę drutów **3**. Siatka taka jest mocniejsza i trwalsza od tradycyjnej.

Siatka ogrodzeniowa sprzedawana jest w zwojach długości 15-25 m. Wysokości mogą być różne: od 1 do 2 m, oferowane są również siatki nietypowe, wysokie na 3-4 m. Wyroby pokryte tworzywem sztucznym mają najczęściej kolor zielony.

Zaletą ogrodzeń z siatki jest ich stosunkowo niska cena i łatwość montażu. Wady to przede wszystkim mała odporność na uszkodzenia oraz fakt, że siatka po przecięciu związa się umożliwiając swobodne wejście na posesję. Dlatego płoty te stosowane są przede wszystkim w granicach z sąsiadami.

Przędła – zapewniają dużo większą sztywność ogrodzenia, niż siatka. Każde przędło ma metalową ramę, do której mocuje się elementy tworzące właściwy płot.

4 Ogrodzenia kute (fot. Igmapol)

5 Ogrodzenie drewniane połączone z kamiennym (fot. Top Bud)

Może to być wypełnienie z siatki, metalowe pręty, odlewy lub części kute **4**, a także zwykłe deski.

Segmenty ogrodzenia przygotowuje się najczęściej na indywidualne zamówienie. Z wykonawcą uzgadniane są wymiary oraz wygląd segmentu.

Alternatywą dla takiego rozwiązania są segmenty żeliwne przygotowywane w odlewniach. Niestety, są bardzo drogie.

Montaż do słupków jest możliwy dzięki śrubom lub poprzez zespawanie.

Zalety, to przede wszystkim duża sztywność i trwałość, wady – konieczność (w większości przypadków) wykonania na zamówienie i dopasowania do rozstawu słupków.

6 Ogrodzenia drewniane

Wyglądają bardzo dobrze w połączeniu z innymi materiałami **5**. Do budowy można wykorzystać drewno w dowolnej formie – deski, okrągłaki, ale także gałęzie czy żerdzie. Elementy ogrodzenia mogą być ustawione pionowo lub poziomo. Łączy się je gwoździami i wkrętami ze stali nierdzewnej.

Na rynku znajdują się również prefabrykowane ogrodzenia drewniane. Mają postać paneli wysokości 50-180 cm i długości 100-180 cm. Składają się z drewnianej ramy wypełnionej listwami, sztachetami, lamelami itp.

Zaletą dostępnych w sklepach ogrodzeń prefabrykowanych jest ich fabryczne zaimpregnowanie – najczęściej stosowana jest metoda ciśnieniowa. Sporadycznie

zdarzają się segmenty malowane, jednak ze względu na znacznie mniejszą trwałość powłok ochronnych nie są zbyt popularne.

Ogrodzenia murowane

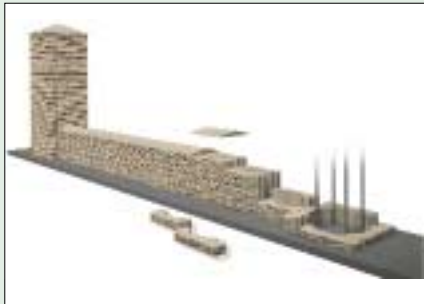
Ze względu na swoją wagę i masowość muszą być posadzone na fundamentach. Stanowią one podparcie całej konstrukcji i zabezpieczają ją przed przewróceniem. Wymiary fundamentów uzależnione są od rodzaju gruntu i wysokości ogrodzenia.

Na gruntach spoiwych (głina, iły), czyli tzw. wypornościowych, głębokość fundamentu powinna sięgać poniżej głębokości przemarzania gruntu.

Są różne sposoby wykonania ogrodzeń murowanych. Najprostsze muruje się z cegieł układanych na zaprawie cementowej **6**. Co kilka warstw należy stosować pręty zbrojeniowe umacniające całą konstrukcję. Często spotykanym rozwiązaniem są ogrodzenia murowane z kamieni polnych, bądź konstrukcje mieszane ceglasto-kamienne. Możliwe jest również łączenie płotów murowanych np. z drewnianymi lub metalowymi. Wtedy

6 Ogrodzenie z cegieł (fot. Wienerberger)

7 Ogrodzenie z betonowych kształtek (fot. Gigam-Bis)

masywne części – filary i podmurówka, wykonywane są z cegieł, przęsła natomiast z metalu lub drewna.

Zalety ogrodzeń murowanych są dwie: konstrukcje są bardzo mocne i dobrze chronią posesję przed nieproszonymi gośćmi, a starannie wykonane stanowią ozdobę domu.

Wady są również dwie: wysoki koszt i pracochłonność wykonania.

Ogrodzenia murowane wykonuje się z cegieł klinkierowych, ceramicznych pełnych lub silikatowych. Szczególnie te ostatnie są warte uwagi. Występują w różnych kolorach, oferowane są również elementy o tzw. fakturze kamienia łamanego.

Ogrodzenia z cegieł ceramicznych zwykle się tynkuje, klinkierowe czy silikatowe pozostawia w formie naturalnej.

Do wykonania murów z kamienia (patrz 5) nadają się skały magmowe (granit, sjenit, porfir, bazalt), osadowe (piaskowiec, wapień) oraz metamorficzne (kwarcyt). Budowa takiego ogrodzenia jest znacznie trudniejsza niż z cegieł. Kamienie wymagają wstępnej selekcji i dopasowania. W czasie murowania wolne przestrzenie wypełnia się zaprawą betonową z domieszką odłamków kamieni.

W zależności od sposobu układania rozróżniane są różne typy murów kamiennych:

- z bloczków – najbardziej zbliżony wyglądem do muru z cegieł, wykorzystywane są fabrycznie obrobione, regularne bloki kamienne;
- z ciosów – podobny jak z bloczków jednak elementy mają różne wymiary;
- rzędowy – podobnie jak z bloczków jednak różne są wysokości poszczególnych warstw;
- warstwowy – układany z kamienia łupanego warstwami;

- cyklopowy – z sortowanego kamienia polnego lub łamanego o dwóch powierzchniach w przybliżeniu równoległych;
- dziki – pełna dowolność kształtów zastosowanego materiału skalnego.

Ogrodzenia betonowe

Stają się coraz bardziej popularne, a to za sprawą niewielkich, lokalnych wytwórni betonu. Prefabrykowane są w nich różnego rodzaju przęsła: pełne lub ażurowe, o różnych wzorach powierzchni. Wymiary pojedynczej płyty to najczęściej długość 2 m, wysokość 0,5-1 m. Kompletne ogrodzenie składa się z betonowych słupków, w których wyżłobienia wsuwa się płyty – przęsła. Parkany tego typu można malować.

Zalety takiego rozwiązania to przede wszystkim szybkość montażu i łatwość wykonania całego ogrodzenia. Wady to dość pospolity wygląd oraz fakt, iż płyty mają ozdobną fakturę tylko z jednej strony. Druga jest płaska. Inwestor musi więc podjąć decyzję, czy ogrodzenie będzie ładniejszą stroną zwrócone do wewnątrz, czy na zewnątrz posesji.

Ogrodzenia betonowe mogą być również przygotowywane (wylewane) bezpośrednio na placu budowy. Masę betonową rozkłada się we wcześniej przygotowanych szalunkach. Najczęściej w ten sposób przygotowuje się podmurówkę oraz filarki. W znacznej części stanowią one jedynie rdzeń ogrodzenia – w późniejszej fazie prac zostaną obłożone np. kształtkami klinkierowymi. Stosowane są również specjalne kształtki betonowe 7.

Ogrodzenia z tworzyw sztucznych

Każdy segment składa się ze słupków i wypełnienia między nimi 8. Ogrodzenia mogą mieć różne kształty i wielkość. Najbardziej popularne kolory to biały i zielony.

Podstawową zaletą tych ogrodzeń jest odporność na wilgoć i zmienne warunki atmosferyczne. Wada to przede wszystkim elastyczność tworzywa. Ogrodzenia z tworzyw sztucznych wymagają zatem stosowania dodatkowych usztywnień – najczęściej są to metalowe kształtki. Wszystkie współpracujące elementy łączone są na ztraski lub metalowe obejmy.

Ogrodzenia z tworzyw sztucznych rzadko stosowane są w granicach pose-

sji, znacznie częściej używa się ich do wydzielenia określonych miejsc w ogrodzie lub przygotowania wybiegu dla zwierząt.

Bramy i furtki

Bramy i furtki mogą być metalowe 9, z tworzywa lub – chyba najładniejsze – drewniane. Zwykle sprzedaje się je z wszelkimi, koniecznymi do montażu dodatkami (zamki, zawiasy, ograniczniki itd.). Instaluje się je tak, by otwierały się w stronę posesji.

Brama i furtka to niewyalgiczne miejsce całego ogrodzenia. Zamocowanie ruchomych części musi być szczególnie staranne i mocne, gdyż działają na nie duże siły. Skrzydła bramy są ciężkie, ich niewłaściwy montaż może doprowadzić nawet do wyrwania zawiasów.

Bramy i furtki zwykle umieszcza się w jednej linii z ogrodzeniem. Na szczególnie wąskiej ulicy może okazać się konieczne cofnięcie ich w głąb posesji.

Bramy przesuwne 10 są szczególnie przydatne na małych działkach oraz wszędzie tam, gdzie nie ma możliwości zainstalowania uchylnych skrzydeł. W tego typu rozwiązaniu skrzydło przemieszcza się równoległe do linii ogrodzenia, które w tym miejscu musi być prostoliniowe.

Sama brama to najczęściej solidna, metalowa konstrukcja. Ze względu na ciężar i łatwość obsługi przesuwana jest na rolkach, po zamocowanej od strony pose-

8 Ogrodzenie z PVC (fot. Royal Europa)

Rozstaw filarów bramy uchylnej wynika z sumy szerokości jej skrzydeł, wymaganego miejsca na zawiasy (z obu stron) i wielkości szczeliny między obydwooma skrzydłami. W przypadku furtki jest to jej szerokość powiększona o zawiasy (z jednej strony) i miejsce na zamek. Najczęściej stosowane rozpiętości między słupkami wynoszą odpowiednio: dla furtki: 0,9 – 1 m, dla bramy dwuskrzydłowej: 2,5 – 4 m. Wysokość filarów powinna zapewniać kilkucentymetrową przerwę między podstawą bramy a ziemią (2 – 5 cm). Ze względu na estetykę całości filary powinny wystawać nad skrzydła o ok. 15 cm.

9 Metalowa furtka wstawiona w ogrodzenie murowane z cegieł (fot. WIŚNIEWSKI)

sji szynie. Spotykane jest również rozwiązanie bezszynowe, wtedy cała konstrukcja opiera się na przymocowanej do ogrodzenia listwie – ślizgaczu.

Wadą bram przesuwnych jest ich częste blokowanie się. Minimalna ilość zabrudzeń, np. piasku na szynie może utrudnić lub uniemożliwić ruch całej konstrukcji.

Bramy uchylne 11 jedno- i dwuskrzydłowe to rozwiązanie klasyczne. Otwierają się przez obrót skrzydeł wokół pionowych osi przechodzących przez mocujące je zawiasy. Wynika z tego konieczność przygotowania bardzo solidnych słupków, na których brama jest zawieszona. W zależności od położenia skrzydła muszą one przenosić obciążenia skierowane w różne strony.

Bramy uchylne dwuskrzydłowe wyposaża się w rygle blokujące jedno ze skrzydeł – pionowe pręty wchodzące w odpowiednie otwory w podłożu.

Odrobina luksusu, czyli zdalne otwieranie – coraz częściej bramy wyposaża się w siłowniki pozwalające na ich zdalne otwieranie. Znacznie prościej jest zautomatyzować bramy przesuwne – napęd mocuje się na dodatkowej, betonowej podstawie. Napędy zapewniające ruch bram uchylnych mają mniejsze wymiary. Zawieszają się je między skrzydłem bramy a nieruchomą częścią ogrodzenia (bramy dwuskrzydłowe wymagają dwóch siłowników (patrz 11).

Brama otwierana automatycznie musi być wyposażona w układ zabezpieczenia, tak by nie było możliwe jej zamknięcie np. na wjeżdżającym samochodzie. Stosuje się do tego czujniki fotoelektryczne oraz indukcyjne.

10 Brama przesuwna (fot. Intermex)

Furtki wyposaża się w połączone z domofonem rygle elektryczne. Dzięki temu możliwe jest ich zdalne otwieranie z wnętrza posesji – po weryfikacji tożsamości osoby wchodzącej. Oczywiście, elektrozamki uzupełnione są zamkami mechanicznymi. ■

11 Brama uchylna dwuskrzydłowa. Widoczne siłowniki (fot. WIŚNIEWSKI)

BRAK REKLAMY